

Dans mee met Vader, Zoon en Geest.

Voorganger: Elsbeth Gruteke

Lezingen:

1^e schriftlezing: Exodus 20:1-17;

2^e schriftlezing: Matteüs 28:16-20

3^e schriftlezing: 2 Korintiërs

Inleiding

Het thema van de dienst op zondag Trinitatis, de zondag van de drie-eenheid is: Dans mee met Vader, Zoon en Geest, woorden uit lied 706 uit het nieuwe liedboek. We lezen de zendingsopdracht in Matteüs 28, de discipelen worden opgeroepen om eruit op te trekken en volken te dopen in de naam van de Vader, Zoon en de Geest en hen te onderwijzen. Wat betekent dat? De drie-eenheid is nogal eens onderwerp geweest van grote theologische twisten. Heeft de drie-eenheid en de manier waarop Vader, Zoon en Geest zich tot elkaar verhouden iets te zeggen voor ons, voor hoe wij met elkaar omgaan, voor hoe wij spreken met anderen over God? En wat is het verband tussen de onderlinge verhouding in de drie-eenheid en het tiende gebod waarin staat dat we niet moeten begeren wat een ander toebehoort?

Thema: Dans mee met Vader, Zoon en Geest.

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus

Houdt u van dansen? Van ballroom-dancing, van stijldansen, van een ingehouden tango of gewoon lekker losjes disco? Of misschien wel van volksdansen. De aantrekkelijkheid van dansen, of je het nu met een partner doet of in een groep is dat een het mooie afwisseling is tussen de ander laten schitteren, de ander tot zijn recht laten komen, en zelf in het middelpunt staan. Het is een samenspel, soms met ingewikkelde passen, soms heel voor de hand liggend.

Het is vandaag zondag Trinitatis, de zondag van de drie-eenheid, dan gaat het over de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, over een drie-enige God. God is één God die van eeuwigheid bestaat in drie personen, zo zeggen we dat in ons belijden. Vorige week vierden we Pinksteren, de komst van de Heilige Geest. Toen werd de drie-eenheid in ons kerkelijk jaar compleet gemaakt. Kerstmis, de komst van Jezus op aarde. Pasen, de dood en de opstanding van Christus. Toen Hemelvaart, Jezus verhoogt in de hemel. Daarna Pinksteren, Jezus zendt ons zijn Geest, we blijven niet alleen achter. En nu zondag Trinitatis, we vieren dat God drie in één is; God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest. De volheid van God is reden voor feest.

Dat lijkt allemaal in eerste instantie weinig met dansen te maken te hebben. Want de triniteit dat is toch een

dogma, ergens op een concilie bedacht en het laatste wat er gebeurde op een concilie was toch wel dansen? Of is het meer? En gaat het in de verhouding tussen de Vader, de Zoon en de Heilige Geest wel degelijk over iets dat met dansen te maken heeft? Een verhouding die betekenis heeft voor hoe wij met God en met elkaar omgaan? Een verhouding die ook iets betekent voor het tiende gebod dat wij net lezen:

‘Zet uw zinnen niet op het huis van een ander, en evenmin op zijn vrouw, op zijn slaaf, zijn slavin, zijn rund of zijn ezel, of at hem ook maar toebehoort.’

We hebben net in het Evangelie van Matteüs het zendingsbevel gelezen. Aan het einde van het Evangelie van Matteüs krijgen de discipelen de opdracht alle volken tot leerlingen van Jezus te maken. Zij moeten de volken gaan onderwijzen en dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. In de naam van de drie-eenheid. Dopen in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, dat doen we nog steeds, ook hier in de Regenboogkerk. Als bij het doopvont, daar, een kindje wordt gedoopt gebruikt de predikant die woorden: Ik doop je in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Wat zeggen we als we die drie woorden uitspreken?

In de geschiedenis van de kerk en van de dogmatiek heeft die formule, ‘In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest’ tot heel wat hoofdbreken en theologische gehacketak gezorgd. De strijd in de vroege kerk ging vooral over de vraag of Jezus wel God was, gelijk was aan God de Vader. In het concilie van Nicea in 325, bijeengeroepen door keizer Constantijn, de keizer die het christendom staatsgodsdienst maakte in het Romeinse rijk, werd de gelijkwaardigheid van Vader en Zoon vastgelegd. In het concilie van Chalcedon in 451 werd de leer van de drie-eenheid definitief vastgesteld. Vanaf moment belijdt de kerk dat God bestaat in drie personen: de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. De terminologie Drie-eenheid/Triniteit wordt overigens niet in de Bijbel gebruikt, wel de formulering: Vader, Zoon en Heilige Geest. We hoorden dat net in al in de lezing uit Matteüs en in de Tweede brief aan de Korinthiërs.

Dat het vaststellen van een dogma niet betekent dat de

gelovigen vanaf dat moment precies snapt wat er bedoeld werd illustreert een legende over de kerkvader Augustinus:

Augustinus mediteert over het geheim van de drie-eenheid en ziet op het strand een kind dat water uit zee in een kuiltje schept. Hij vraagt: wat doe je daar? Het kind zegt: 'U ziet toch dat ik bezig ben de zee in dit kuiltje te scheppen?' Augustinus: 'dat zal moeilijk gaan, de grote zee in dat kleine kuiltje.' Kind: 'Precies, dat kan ook niet. Net zo min als uw kleine mensenverstand het mysterie van de drie-enige God kan bevatten.'

Zullen we toch maar een poging wagen?

Laten we eens terugkeren naar wat er in de Bijbel staat over de drie-eenheid. We hadden het al over Matteüs waarin de discipelen worden opgeroepen te gaan dopen in de naam van de Vader, de Zoon en de Geest. En ook in het gedeelte uit II Korinthiërs, dat we lazen, wordt als afsluiting van de brief verwezen naar de Triniteit, de drie-eenheid. Maar deze twee teksten vertellen ons nog niet zoveel over wat het betekent dat God, Vader, Zoon en Geest is. Een tekst die daar iets meer over laat zien is Marcus 1:9-11, waarin wordt verteld over de doop van Jezus. Daar staat:

In die tijd kwam Jezus vanuit Nazareth, dat in Galilea ligt, naar de Jordaan om zich door Johannes te laten dopen. Op het moment dat hij uit het water omhoogkwam, zag hij de hemel openscheuren en de Geest als een duif op zich neerdalen, en er klonk een stem uit de hemel: 'Jij bent mijn geliefde Zoon, in jou vind ik vreugde.'

Een tekst over de doop van Jezus waarin Jezus-zelf, staand in de Jordaan, de Heilige Geest in de vorm van een duif en God, hoorbaar als een stem uit de hemel, aanwezig zijn. De doop van Jezus is het meest trinitarische moment in het Evangelie. De identiteit van Jezus wordt op dat moment duidelijk gemaakt. Jezus is de geliefde zoon van de vader en dat wordt zichtbaar en bekend gemaakt door de Heilige Geest. De liefde staat op het moment van de doop van Jezus centraal, de onderlinge relatie die liefde is tussen Vader-Zoon-Heilige Geest. Bij Jezus' doop zien we gebeuren wat er in de triniteit gebeurt. De Vader bekleedt de Zoon met liefde, de Geest bekleedt de Zoon met macht. Vader, Zoon en Geest eren elkaars grootheid. Niet hiërarchisch. Elke persoon van de drie-eenheid eert de grootheid van de andere personen. De Britse schrijver C.S Lewis noemt dit een dans:

'In het christelijk geloof is God niet een statisch ding ... maar een dynamische pulserende activiteit, een leven, welhaast

een soort drama. Of met eerbied gezegd, bijna een soort dans'.

Dat klinkt gek, God als een goddelijke dans.

De Amerikaanse theoloog Plantinga verwoordt het weer anders als hij zegt:

'De personen binnen God verhogen elkaar. Elke goddelijke persoon bergt de beide andere in het centrum van zijn wezen. In een constante beweging van toenadering en bevestiging omhult en omsluit elke persoon de beide andere. Gods innerlijk bestaan stroomt dus over van aandacht voor anderen.'

Woorden die we even moeten laten bezinken.

Het zijn prachtige woorden om te horen, en we kunnen ons er misschien wel iets bij voorstellen, maar het blijft ook iets mysterieus' houden. En helemaal doorgronden kunnen we het natuurlijk niet, het mysterie van de drie-eenheid. Maar we kunnen het wel proberen te naderen, in taal te vatten. We hoorden al spreken van een dans, een beweging van toenadering en bevestiging? En ik vond ook nog een mooie uitleg in een roman.

Het boek *De Uitnodiging* van William Young gaat over een man die zijn dochtertje op gruwelijke wijze verliest en die vervolgens een uitnodiging krijgt om terug te keren naar de plek waar zijn dochtertje is omgebracht. Daar ontmoet hij God de Vader, Jezus de Zoon en de Heilige Geest. God is, tot zijn ontsteltenis, een grote zwarte negerin, Jezus een timmerman en de Heilige Geest een mysterieuze vrouw. Het voert te ver om het hele verhaal te vertellen maar na een poosje kan Mack terugkeren naar zijn leven en verder leven met het verlies van zijn dochtertje. Het is een prachtig en ontroerend boek. Mack de hoofdpersoon van het boek vraagt zich af hoe het precies zit met de onderlinge verhouding tussen de drie die hij ontmoet en dan ontvouwt zich het volgende gesprek waarin Mack zegt:

'Ik vind de manier waarop jullie met elkaar omgaan prachtig en helemaal niet zoals ik verwacht had dat God zou zijn. Hoe bedoel je Mack? Nou, ik weet dat jullie 1 zijn en dat er 3 van jullie zijn. Maar jullie gaan met zoveel achting voor elkaar met elkaar om. Is er dan niet één van jullie meer de baas dan de ander? De drie keken elkaar aan alsof ze zich dat nog nooit hadden afgevraagd. Ik bedoel, vervolgde Mack, ik heb altijd gedacht dat God de Vader zo'n beetje de baas was en Jezus

degene die zijn bevelen opvolgde. En waar de Heilige Geest dan precies hoort weet ik ook niet... Dan komt het antwoord: Mack, er is bij ons niemand de baas, er is alleen eenheid. We zijn een cirkel van relaties. Wat je bij ons ziet is een relatie zonder macht. We hebben geen macht over elkaar nodig omdat we altijd gericht zijn op het beste voor de ander.'

Tot zover Mack en zijn vragen.

Een onderlinge relatie van liefde waarin de één de ander hoger acht dan zichzelf, een relatie die de ander centraal stelt, waarin geen sprake is van macht, waarin niemand de baas is. Een relatie waarin Jezus tegen God zegt: *niet mijn wil maar Uw wil geschiede*. Grotere liefde is haast niet te vinden. Een relatie die door de onderlinge liefde de ander volledig tot bloei laat komen. Zo kunnen we de relatie tussen de Vader, de Zoon en de Geest samenvatten. Dat klinkt prachtig. Als een dans voor drie. Maar hoe krijgen wij daar deel aan, mogen wij daar aan mee doen, is het niet iets wat zich ver weg van ons afspeelt?

Nee, zeker niet, de dans van drie kan een dans van veel meer worden. Met Pinksteren vorige week vierden we de komst van de Heilige Geest. De Geest die ons verbindt met Christus. De Geest die ons Abba Vader leert zeggen. Wij mogen net als Jezus God als Vader aanspreken, de Geest leert ons dat. Als we aangeraakt worden door de Geest worden we de liefde tussen Vader en Zoon binnengetrokken en mogen wij mee gaan dansen. Is dat niet een prachtige uitnodiging, als ik het tot mij door laat dringen wat dat betekent krijg ik kippenvel.

En de zendingsopdracht uit Matteüs, wat heeft die met die dans te maken? Is die zendingsopdracht, ook onze

opdracht als leerlingen van Jezus om volken te onderwijzen, te dopen en tot discipelen te maken, niet alleen uit te voeren vanuit de trinitarische relatie waarvan wij deel uit mogen gaan maken? In Matteüs blijkt al dat Jezus de unieke zoon van God is, uitgerust voor zijn taak met hulp van de Geest. Wij, als zijn volgelingen, mogen gaan delen in dit goddelijke leven.

Wat betekent de relatie tussen vader, zoon en Geest voor onze relatie met God en met onze medemens was de vraag die ik stelde aan het begin van deze preek. Als de liefde centraal staat in die relatie moet die liefde ook centraal staan in onze omgang met onze naaste. In de manier waarop we vertellen over ons geloof maar ook in de manier waarop we met elkaar samenleven. En dan is het gedrag uit het tiende gebod mijlenver verwijderd van waartoe we hier opgeroepen worden. Liefhebben, eren, niet begeren wat de ander heeft, maar wat de ander heeft hoogachten. Daar hoort geen afgunst bij, geen jaloezie, geen begeren van wat de ander heeft. En is dat ook niet waar we allemaal naar verlangen, met liefde bejegend worden, gezien worden en dat ook voor onze naaste zo doen?

De drie-eenheid is het tegenovergesteld van egocentrisme: De Vader, De Zoon en de Geest zetten niet zichzelf in het middelpunt; hun wezenlijke kenmerk is wederzijdse, schenkend liefde. Hoe kunnen wij meedansen, hoe mogen wij meedansen, willen wij meedansen? De uitnodiging ligt er, kijk maar in uw balboekje.

Als deze wereld door een drie-enige God is geschapen, en dat belijden wij, dan draait alles in het leven eigenlijk om liefdesrelaties. Wij zijn geschapen om ten dans gevraagd te worden. Wat betekent dat? Je bent geschapen om God in het middelpunt van heel je leven te zetten, om alle dingen te zien vanuit je relatie tot Hem, ook en vooral onze naaste. Daarom draait de dans. Dans je mee, danst u mee?